

Chránit důstojnost člověka

Cyril Svoboda

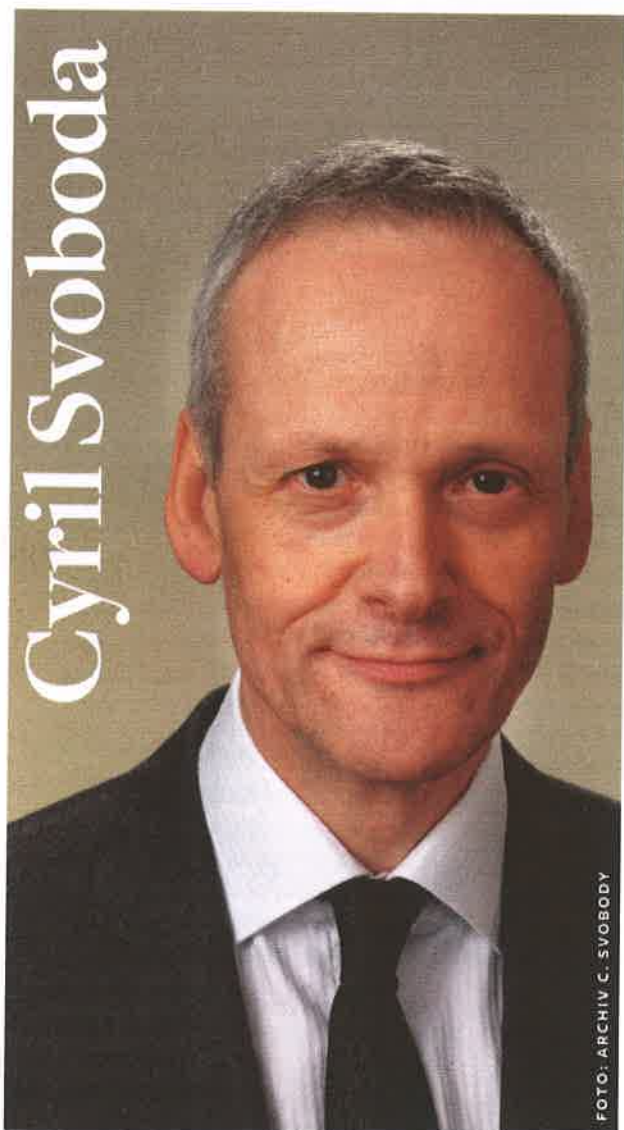

FOTO: ARCHIV C. SVOBODY

Podpora lidským právům a svobodám musí být nedílnou, byť nikoli jedinou součástí zahraniční politiky demokratického státu. V době mezinárodně politických turbulencí a bouřlivých společenských změn však její význam stoupá výrazně.

Cyril SVOBODA

Všechna lidská práva a svobody jsou jen rozvedením tří práv úplně základních: právo na život, právo na svobodu a právo na majetek. Každý politický systém

má odpovědnost za ochranu těchto zcela základních práv a svobod. A běda, když - byť ve jménu čehokoliv sebevznešenějšího - jsou tato práva omezována nebo jejich výkon znemožňován. Lidský život, svoboda jednotlivce a jeho majetek jsou nedotknutelné. Ani ve jménu Boha nelze útočit na lidský život, omezovat svobodu nebo sahat na majetek.

Tři základní práva jsou jako univerzální -- bez ohledu na různé tradice, kultury nebo náboženství -- obsažena ve Všeobecné deklaraci lidských práv OSN (čl. 1, 3 a 17). Protože text deklarace je již pojímán jako pramen mezinárodního práva, zavazuje všechny členské státy OSN bez výjimky tato práva chránit, dodržovat a podporovat. Dokonce soustavné porušování lidských práv by mohlo být důvodem k vyloučení z OSN (čl. 1 odst. 3 a čl. 6 Charty OSN).

K tomu dodávám křesťanský pohled na otázku lidských práv a svobod. Pojetí je založeno na povinnosti chránit a respektovat práva a svobody těch druhých. Příkázání, například „nezabiješ“ nebo „nepokradeš“, jsou založena na povinnosti respektovat život a majetek jedince univerzálně vůči všem. Z definice nám v evropské tradici vyplývá závazek přát svobody a práva všem ostatním jako projev úcty k důstojnosti člověka bez ohledu na umělé a relativně časově podmíněné hranice, jako jsou hranice států, národů. Všechny relativně nutné hranice jsou umělé a v běhu dějin se mění, povinnost chránit důstojnost člověka zůstává.

Konečně argument politický. Země naší velikosti má málo témat, ve kterých může výrazně ovlivnit zahraniční politiku. Mnoho témat může být

prosazováno jen velkými státy. Avšak prosazování otázky lidských práv je založeno na věrohodnosti těch, kdo ji prosazují, ne na velikosti země nebo státu.

Vždyť lidská práva jsou tématem všeobecně politickým, jsou projevem základního životního postoje. Je-li postoj věrohodný, nelze utrpět na cti. Prosazování lidských práv je úkol pro politiky. Lidská práva a svobody věrohodně prosazovali a prosazují lidé, kteří své poslání pojímají sub specie aeternitatis. Skuteční ochránci lidských práv je prosazují navzdory odporu většiny. Bývají sráženi k zemi a znovu vstávají, pokračují ve svém díle. Lidská práva jsou pro ně otázkou základního politického a mravního postoje. Proto je třeba znovu rehabilitovat politiku a politiky. Stačí se podívat do historie, kdykoliv bylo zle, kdykoliv došlo k hrubému porušování lidských práv, byly to velké politické osobnosti, které vedly společnost z krize ven.

Nešlo o pragmatiky. Lidská práva pro ně naopak nebyla jen planým křikem. Pragmatici se lidskými právy ohánějí, ale na jejich každodenní rozhodování tato nemají vliv. Pragmatici jsou zaměřeni na přítomný okamžik, volí řešení, které je právě v dané chvíli výhodné; proto na ně není v ochraně lidských práv spolehnoutí.

Problematika lidských práv a svobod má být nastolována jako všeobecný závazek, který se týká i naší vlasti: aby se také u nás poctivě dodržovala a chránila. Nemáme patent na vývoz lidských práv a svobod, nejsme učitelé mravnosti, ale máme povinnost veřejně říkat sobě i ostatním, že lidská práva a svobody, zejména ochrana života, svobody jedince a jeho majetku jsou závazkem nás všech. Je to naše povinnost. Nic tím neztratíme, můžeme jen získat.

Autor je ředitelem Diplomatické akademie v Praze, bývalý poslanec a ministr zahraničních věcí.